

К.е.н. Андрєєва Г.І.

Державний вищий навчальний заклад

«Українська академія банківської справи

Національного банку України», Україна, м. Суми

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЗГІДНО ВИМОГ П(С)БО ТА МСФЗ

Постановка проблеми. Суб'єкти малого підприємництва (СМП) – є однією з найчисельніших категорій суб'єктів господарювання в Україні. На сьогоднішній день їх кількість становить близько 70 підприємств у розрахунку на 10 тис. населення, а частка ВВП, яку вони виробляють складає 9 – 9,5 % від загальної вартості ВВП.

Сектор малого підприємства забезпечує величезну кількість людей робочими місцями, збільшує об'єми ВВП та заповнює ринок вітчизняними товарами. Саме тому необхідна достовірна й повна інформація стосовно діяльності цих підприємств, резервів підвищення ефективності їх роботи й, відповідно, фінансових результатів діяльності. Для цього суб'єкти малого підприємництва мають правильно вести бухгалтерський облік та складати достовірну фінансову звітність, яка надасть змогу зовнішнім та внутрішнім користувачам швидше отримувати необхідну інформацію.

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням обліку та складання фінансової звітності СМП займалися такі вчені: Ф. Бутинець, Г. Ямборко, М. Кужельний, В. Завгородній, С. Голов, Б. Засадний та ін.. Але у зв'язку зі змінами у законодавстві, деякі питання в цій сфері залишаються без розгляду. Саме таким питанням буде приділено увагу у цій роботі.

Мета статті полягає у порівняльному аналізі фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва згідно вимог П(С)БО та МСФЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. В розрізі сьогоденного реформування бухгалтерського обліку, та наближення норм вітчизняного законодавства до міжнародних норм, особливе місце займає використання

міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в процесі формуванні звітності українських підприємств. Слід зазначити, що між національними та міжнародними нормами складання звітності малими та середніми підприємствами існують суттєві відмінності.

В Українському законодавстві малі та середні підприємства для складання та подання звітності керуються нормами Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»[2].

Основним документом, який регулює складання звітності суб'єктами малого та середнього бізнесу за міжнародними нормами є Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (далі МСФЗ для МСП), виданий Фондом міжнародних стандартів фінансової звітності [3].

Згідно з Законом України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва.

Суб'єктами мікропідприємництва є: фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України; юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Суб'єктами малого підприємництва є фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10

мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України; юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1].

Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва.

Порівняльна класифікація суб'єктів підприємництва наведена у таблиці 1.

Таблиця 1 – Класифікація суб'єктів малого, середнього та великого підприємництва

Період	Мале підприємництво	Середнє підприємництво	Велике підприємництво
До 22.03.2012 року	<ul style="list-style-type: none"> • • середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує 50 осіб; • • обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує 70 млн. грн. 	усі інші, які не відносяться до малих чи великих підприємств	<ul style="list-style-type: none"> • • середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує 250 осіб; • • обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період перевищує 100 млн. грн.

3 2013 року	<ul style="list-style-type: none"> • • середня кількість працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб; • • річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн. євро, визначену за середньорічним курсом НБУ 	усі інші, які не відносяться до малих чи великих підприємств	<ul style="list-style-type: none"> • • середня кількість працюючих за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб; • • річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 млн. євро, визначену за середньорічним курсом НБУ
----------------	---	--	--

Як інші суб'єкти господарювання, СМП зобов'язані складати й подавати відповідним державним органам контролю фінансову звітність. Згідно з нормами П(С)БО 25 для суб'єктів малого підприємства встановлюється скорочена фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати [2].

У своїй діяльності українські СМП, крім П(С)БО 25, повинні дотримуватись норм НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та інших положень, що напряду пов'язані з його діяльністю [4].

Слід зазначити, що основні положення вітчизняного бухгалтерського обліку були створені на концепціях МСФЗ. Наприклад, у МСФЗ 1 розкривається призначення фінансової звітності; зазначається, що фінансова звітність є структурованим відображенням фінансового стану та фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання. Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати діяльності та грошові потоки суб'єкта господарювання, яка є корисною для широкого кола користувачів при прийнятті ними економічних рішень. Фінансова звітність також демонструє результати того, як управлінський персонал суб'єктів господарювання розпоряджається ввіреними йому ресурсами. Для досягнення цієї мети фінансова звітність надає таку інформацію про суб'єкт господарювання:

- а) активи;
- б) зобов'язання;
- в) власний капітал;
- г) дохід та витрати, у тому числі прибутки та збитки;

г) внески та виплати власникам, які діють згідно з їхніми повноваженнями власників;

д) грошові потоки.

Ця інформація, разом з іншою інформацією у примітках, допомагає користувачам фінансової звітності спрогнозувати майбутні грошові потоки суб'єкта господарювання і, зокрема, їхній час та вірогідність.

Загальний комплект фінансової звітності включає:

а) звіт про фінансовий стан на кінець періоду;

б) звіт про сукупні доходи за період;

в) звіт про зміни у власному капіталі за період;

г) звіт про рух грошових коштів за період;

г) примітки, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення;

д) звіт про фінансовий стан на початок найбільш давнього порівняльного періоду, коли суб'єкт господарювання застосовує облікову політику ретроспективно або здійснює ретроспективний перерахунок статей своєї фінансової звітності, або коли він перекласифікує статті своєї фінансової звітності.

Суб'єкт господарювання може використовувати інші назви для звітів, ніж ті, що використовуються у цьому Стандарті [3].

Проте вимоги національного та міжнародного законодавства щодо змісту й форми балансу та звіту про фінансові результати підприємства значно відрізняються. Так, однією з вимог МСФЗ 1 до балансу є розподіл активів на непоточні та поточні у вигляді окремої класифікації безпосередньо у балансі. НП(с)БО 1 класифікує активи на необоротні активи, оборотні активи, необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття. Баланс СМП відрізняється від загальноприйнятої форми балансу звичайних підприємств укрупненням окремих статей.

Другою вимогою МСФЗ 1 до балансу є розподіл зобов'язань на непоточні та поточні у вигляді окремої класифікації безпосередньо у балансі. НП(с)БО 1 класифікує пасиви на власний капітал, довгострокові зобов'язання і

забезпечення, поточні зобов'язання і забезпечення, зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття.

У Звіті про фінансові результати показуються підсумки діяльності підприємства за певний проміжок часу розглядається фінансовий стан підприємства.

На відміну від НП(с)БО 1, МСФЗ 1 включає в себе вимоги лише до включення показників у звіт про прибутки і збитки, та не розкриває їх змісту. За НП(с)БО 1 та П(с)БО 25 форма звіту про фінансові результати відрізняється від міжнародних норм тим, що звіт про фінансові результати СМП складається з одного розділу і не включає «Елементи операційних витрат» і «Розрахунок показників прибутковості акцій». Структура звіту про фінансові результати відповідно до П(с)БО 25 відповідає класифікації за методом функції витрат, який передбачений у МСФЗ 1.

Підсумовуючи вищенаведене, нами запропонована форма Балансу для суб'єктів малого підприємства згідно з вимогами МСФЗ (табл.2).

Таблиця 2 – Баланс для суб'єктів малого підприємства згідно з вимогами МСФЗ

Актив	Пасив
I. Непоточні активи	I. Власний капітал
Основні засоби за залишковою вартістю	Випущений капітал
Нематеріальні активи	Нерозподілений прибуток (збиток)
Інвестиції в асоційовані підприємства	Резерви
Інші активи	
Разом за розділом I	Разом за розділом I
II. Поточні активи	II. Непоточні зобов'язання
Запаси:	Довгострокові кредити банків
• • виробничі запаси;	Відстрочені податкові зобов'язання
• • куплені товари та напівфабрикати;	Інші непоточні зобов'язання
• • готова продукція	Разом за розділом II
	III. Поточні зобов'язання

Поточні біологічні активи	Короткострокові кредити банків
Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість
Грошові засоби та їх еквіваленти	Поточні зобов'язання з:
Поточні фінансові інвестиції	<ul style="list-style-type: none"> • • оплати праці; • • податкових платежів
	Інші поточні зобов'язання
Разом за розділом II	Разом за розділом III
Баланс	Баланс

Наведена у таблиці форма Балансу для суб'єктів малого підприємства містить, на наш погляд, необхідні елементи для ведення бухгалтерського обліку.

Спрощена форма Звіту про фінансові результати для суб'єктів малого підприємства згідно з вимогами МСФЗ запропонована у вигляді таблиці 3.

Таблиця 3 – Звіт про фінансові результати для СМП згідно з вимогами МСФЗ

Статті	За звітний період	За попередній період
Виручка (дохід від реалізації)		
Інші види доходу, у тому числі прибуток від участі в капіталі		
Собівартість реалізації		
Операційні витрати:		
<ul style="list-style-type: none"> • • витрати на збут; • • адміністративні витрати 		
Інші витрати		
Сума податків, що підлягають сплаті		
Валовий прибуток		
Чистий прибуток (збиток)		

В наш час вітчизняні суб'єкти малого підприємництва використовують у своїй діяльності Баланс та Звіт про фінансові результати, розроблені на основі норм національних стандартів. Утім, якщо СМП працює з іноземними

підприємствами, було б доцільне використовувати запропоновану форму.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що складання фінансової звітності, яка відповідає вимогам міжнародних стандартів, є перспективним шляхом розвитку та вдосконалення ведення бухгалтерського обліку суб'єктами малого підприємництва в Україні. Нинішня концепція МСФО спрямована на створення єдиних моделей бухгалтерського обліку, які вбирають в себе найкращі практики. При цьому свідомо скорочується діапазон вибору альтернативних моделей – меню бухгалтерського обліку.

Література

1. 1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>. Законодавство України.

2. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів N 627 (z1242-13) від 27.06.2013/ [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>. Законодавство України.

3. 3. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП) [Електронний ресурс] /GAAP in UA. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Documents/IFRS-for-SMEs-UKR.pdf>.

4. 4. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Мінфіну України від 07.02.2013 р. №73. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> – Законодавство України.

5. 5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1)[Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_013/page. Законодавство України.

Андрєєва, Г. І. Порівняльна характеристика ФЗ суб'єктів малого підприємництва згідно вимог ПСБО та МСФЗ [Електронний ресурс] / Г. І. Андрєєва // Научная индустрия европейского континента (27.11.-05.12.2013, Чехия) : збірник тез доповідей матеріалів Міжнародної науково-практичної-конференції - Режим доступу : http://www.rusnauka.com/Page_ru.htm.